

Maden Sahaları İhale Süreçlerinin İncelenmesi

Behzat Gökçen DEMİR^{1*}, Akın AKBULUT², Ali Koray ÖZDOĞAN³

^{1*} Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye (ORCID: 0000-0002-1767-009X), demirbehzatgokcen@gmail.com

² Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye (ORCID: 0000-0002-5109-5682), akbulutakin@gmail.com

³ X Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Türkiye (ORCID: 0000-0001-9542-1008), akozdogan@gmail.com

(İlk Geliş Tarihi 04.04.2024 ve Kabul Tarihi 07.08.2024)

(DOI: 10.35354/tbed.1464982)

ATIF/REFERENCE: Demir, B., G., Akbulut, A., & Özdoğan, A. K. (2024). Maden Sahaları İhale Süreçlerinin İncelenmesi. *Teknik Bilimler Dergisi*, 14 (2), 35-41.

Öz

Ülkemizde gerçekleştirilen madencilik faaliyetlerinin esas ve usullerini düzenleyen 3213 sayılı Maden Kanunu gereğince, ekonomik olarak işletilebilir maden rezervi olduğu düşünülen bir alanda maden arama faaliyetlerinde bulunulabilmesi için arama ruhsatının alınması gereklidir. Ekonomik olarak rezervi ortaya çıkarılan/tespit edilen bir madenin işletilmesine yönelik olarak arama ruhsat döneminde sonra ise öncelikle işletme ruhsatının, daha sonra işletme izninin alınması gereklidir. Kanun kapsamında, belirli grup madenler için arama ruhsat dönemi bulunmamakta, doğrudan işletme ruhsatına hak sağlanabilmektedir. Maden Kanunu kapsamında maden arama veya işletme ruhsat hakkı elde edilmesinin birçok farklı yöntemi bulunmaktadır. Bu yöntemlerden birisi ihale yolu ile maden ruhsatına hak sağlanmasıdır. Gerçek veya tüzel kişiler, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG)'nin yaptığı maden sahası ihalelerine müracaat ederek, şartları sağlamaları ve ihale sonucunda hak sağlamaları durumunda maden arama veya işletme ruhsat hakkı elde edebilmektedir. Maden sahalarının ihale işlemleri, Maden Kanunu ve Kanunun alt düzenlemelerinden biri olan Maden Sahaları İhale Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilir. Söz konusu Yönetmelik hükümlerinde, maden sahalarının ihalesine müracaat edecek olan gerçek veya tüzel kişilerin yasal olarak taşınması gereken bazı özel şartlar düzenlenmiştir. Ayrıca, yine Yönetmelik kapsamında maden sahalarının ihalesine katılmayı planlayan kişilerin hazırlaması gereken bilgi, belgeler ve mali yükümlülükler ile maden sahalarının ihalesinin nasıl yapılacağı gibi önemli birçok hüküm düzenlenmiştir. Bu çalışmada, maden sahalarının ihale süreçlerinin başvuru, ilan ve sonuçlandırılma gibi aşamalarını içeren ara ve ana süreçleri genel olarak değerlendirilerek, tesis şartlı ihale, küçük alanların ihalesi ve diğer ihale süreçleri ise çalışma kapsamı dışında tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Maden Sahaları, İhale, Maden Ruhsatı.

Review of Tender Processes of Mining Fields

Abstract

Pursuant to the Mining Law No. 3213, which regulates the principles and procedures of mining activities carried out in our country, an exploration licence must be obtained in order to carry out mineral exploration activities in an area that is considered to have economically exploitable mineral reserves. After the exploration licence period, it is necessary to obtain an operation licence and then an operation permit for the operation of a mine whose reserves have been discovered/identified economically. Within the scope of the Law, there is no exploration licence period for certain groups of mines, and the right to an operating licence can be obtained directly. Within the scope of the Mining Law, there are many different methods of obtaining mining exploration or operation licence rights. One of these methods is to obtain mining licence rights through a tender. Real or legal persons may apply to the mining site tenders held by the General Directorate of Mining and Petroleum Affairs (MAPEG) and obtain a mining exploration or operation licence right if they meet the conditions and are granted the right as a result of the tender. The tender procedures of mining sites are carried out in accordance with the provisions of the Mining Law and the Mining Sites Tender Regulation, which is one of the sub-regulations of the Law. The provisions of the Regulation set out some special conditions that real or legal persons who will apply for the tender of mining sites must

legally meet. In addition, the Regulation also regulates many important provisions such as the information, documents and financial obligations to be prepared by the persons who plan to participate in the tender of the mining sites and how the tender of the mining sites will be held. In this study, the intermediate and main processes of the tender processes of mining sites, including stages such as application, announcement and finalisation, are evaluated in general, and the tender with facility conditions, the tender of small areas and other tender processes are excluded from the scope of the study.

Keywords: Mining Fields, Tender, Mining Licence.

1. Giriş

Ülkemiz madenlerinin milli menfaatlerimize uygun bir şekilde aranması, işletilmesi, üzerinde hak sahibi olunması ve terk edilmesine yönelik esas ve usuller, 3213 sayılı Maden Kanunu ile düzenlenmiştir. Kanun'un 2'nci maddesinde maden; yerkabuğunda veya su kaynaklarında doğal olarak yer alan, ekonomik ve ticari anlamda değeri bulunan ve diğer doğal kaynaklar (petrol, doğal gaz, jeotermal ve su kaynakları) dışında kalan her türlü madde olarak tanımlanmıştır. Kanun'un yine aynı maddesinde madenlerin, I., II., III., IV. ve V. grup olarak beş ana grup altında ruhsatlandırılabilceği hükme bağlanmıştır. Bu sayılan gruplar içerisinde I., II. ve IV. grup madenlerin alt bentleri de bulunmaktadır [1].

Ülkemizde madenlerin aranabilmesi için arama ruhsatının alınması zorunludur. Arama ruhsat aşamasının sonunda ekonomik olarak işletilebilir olduğu tespit edilen madenlerin üretimi için öncelikle işletme ruhsatı, sonrasında ise işletme izninin alınması gereklidir. Maden Kanunu kapsamında, I. grup ve II. grup (a) ve (c) madenler için arama ruhsat dönemi bulunmamakta ve bu grup madenler için doğrudan işletme ruhsatı düzenlenmektedir. Maden Kanunu gereğince, II. grup (b) bendi ve IV. grup dışında kalan maden grupları ihale yolu ile ruhsatlandırılmaktadır. MAPEG tarafından yapılacak ihale sonucunda hak sağlanması halinde, I. grup (b) bendi ile II. grup (a) ve (c) bendinde sayılan madenler için doğrudan işletme ruhsatı, III. ve V. gruplarda sayılan madenler için arama ruhsatı düzenlenmektedir. Geçmiş dönemlerde ruhsata konu olmuş II. grup (b) bendi ve IV. grup maden alanları da ihale yolu ile yeniden ruhsatlandırılabilir. Maden Kanunu'nun 16'ncı maddesi gereği, MAPEG'in uygun görüşü ile belirlenerek ihale edilen I. grup (a) bendi madenlerin ihale işlemleri ise büyükşehir belediyesi bulunan illerde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları, diğer illerde ise İl Özel İdareleri tarafından yapılmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarının projelerinde kullanılacak hammaddenin üretimi için düzenlenen hammadde üretim izinleri, maden ruhsatı değildir ve ihale yapılmadan ilgili kamu kurum ve kuruluşunun talebi dikkate alınarak düzenlenir [2].

Maden Kanunu kapsamında maden hakkına bağlı olarak maden ruhsatı elde edilmesi temel olarak müracaat, ihale veya devir alma gibi farklı kazanım yolları ile gerçekleşmektedir. İhale süreci ise, ihalesi yapılan maden grubu (veya alt bent) sayısı dikkate alındığında önemli bir ruhsat edinme türüdür. Aynı bir husus olarak, Maden Kanunu'nun 30'uncu maddesi gereğince, ihalelik sahalar, madencilik faaliyetleri ile ilgili konularda uzmanlaşmış Devlet (kamu) kurum ve kuruluşlarına Bakan (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı) onayı ile ihale edilmeksizin verilebilir [3].

05.06.2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 5177 sayılı Kanun ile 3213 sayılı Maden Kanunu'nda yapılan değişiklik sonrasında, Maden Kanunu'nun 30'ncü maddesi gereğince yapılan maden sahalarının ihale işlemlerine ilişkin

açıklayıcı ve detaylı hükümler genel olarak, 03.02.2005 tarih ve 25716 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Maden Kanunu Uygulama Yönetmeliği ve sonrasında 06.10.2010 tarih ve 27751 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Madencilik Faaliyetleri Uygulama Yönetmeliği hükümlerinde yer almıştır. 21.09.2017 tarih ve 30187 sayılı Resmi Gazete'de, Maden Yönetmeliği ve Maden Sahaları İhale Yönetmeliği olarak iki ayrı yönetmeliğin yayımlanması ile maden sahalarının ihale işlemlerine yönelik ayrı ve özel bir düzenleme getirilerek, bu alanda daha düzenleyici ve geniş bir mevzuat yürürlüğe konulmuştur.

I. grup (a) bendi madenlerin dışında kalan maden sahalarının ihaleleri, MAPEG tarafından yapılmakta ve yapılan ihale açık ihale yöntemi ile gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda ilk aşamada, ihaleye katılmak isteyen gerçek veya tüzel kişilerin teklifleri, kapalı teklif olarak alınır. İkinci aşamada ise geçerli olan kapalı teklifler birden fazla ise aritmetik ortalamasının %50'sinin üzerinde kalan teklifleri veren kişiler arasında açık artırma usulü ile ihaleye devam edilir. İhaleye katılan kişi sayısı veya geçerli teklif sayısı tek ise, bu tek kişinin teklifi üzerinden değerlendirme yapılarak ihale sonuçlandırılır [4]. Maden sahalarının ihale işlemlerinin elektronik ortamda yapılabilmesi amacıyla MAPEG tarafından geliştirilen e-ihale yazılımı tamamlanarak test çalışmalarına başlanılmıştır. Bu kapsamda gerekli işlemler tamamlandıktan sonra ilerleyen zamanlarda elektronik ortamda (e-ihale şeklinde) maden sahaları ihaleleri gerçekleştirilebilecektir. Maden sahalarının ihale işlemlerini gerçekleştirme görevi MAPEG organizasyon şeması içerisinde İhale ve Proje Geliştirme Dairesi Başkanlığı'na verilmiştir [5,6].

MAPEG tarafından yapılan ihaleler, ağırlıklı olarak bu çalışmanın kapsamını oluşturan ve herhangi bir nedenle (terk, iptal gibi) hükümden düşmüş veya taksir edilmiş olan alanlar ile II. grup (b) bendi ve IV. grup dışında kalan maden gruplarının yeni maden alanlarına yönelik olarak yapılan ihalelerdir. Bu ihaleler dışında, Maden Sahaları İhale Yönetmeliği kapsamında genel olarak, (a) ruhsat sahaları arasında kalan ve tek başına madencilik yapılamayacak büyüklükte olan alan (küçük alanların) ihalesi, (b) tesis şartlı ihale, (c) daha önce kısıtlanan ve kısıtlama gerekçesi ortadan kalkan ruhsat sahalarının ihalesi, (d) 6309 sayılı Kanun (mülga) döneminden gelen ve hukuku devam eden ruhsatların çakışmalı alanlarda bulunan yeni madenler için yapılan ihale, (e) Maden Kanunu'nun 29'uncü maddesinin sekizinci ve dokuzuncü fıkraları gereğince iptal edilmiş olan ruhsat sahaları (alan sınırlandırmasına bakılmaksızın), havza madenciliğini geliştirmek ve jeolojik yapının aydınlatılması için oluşturulmuş yeni alanlar ile ihalelik durumda bulunan sahaların birleştirilmesi sonucu oluşturulan alan ihaleleri de yapılabilmektedir [7]. Çalışmanın konusu dışında kalan ihale işlemleri, genel olarak daha az sayıda yapılan özel ihaleler olarak değerlendirilebilir.

Bu çalışma kapsamında, ağırlıklı olarak yapıldığı belirtilen ihale yöntemlerinin başvuru, ilan ve sonuçlandırılma gibi aşamalarını içeren ara ve ana süreçleri genel olarak değerlendirilmiştir. MAPEG tarafından 287. ihale grubu olarak ilan edilen maden sahaları ihalesi (özellikle ihale şartnamesi) örnek olarak alınmıştır. I. grup (a) bendi madenlerin ihale

süreçleri ile tesis şartlı ihale, küçük alanların ihalesi ve diğer ihale süreçleri ise çalışma kapsamı dışında tutulmuştur.

2. Maden Sahaları İhale İlanı ve Başvurusu

2.1. İhale İlanı

MAPEG tarafından ihale edilmek üzere gruplar halinde oluşturulan maden sahalarının ihale ilanları öncelikle Resmi Gazete’de yayımlanır. Resmi Gazete ilanında; ihaleye konu maden sahalarının MAPEG’in internet sayfasında (www.mapeg.gov.tr) ilan edileceği tarih, yapılacak ihalenin şekli, ihaleye yönelik bilgiler, maden sahalarının ihalesine katılım için gerekli başvuru şekli ve ihalesine başvuru yapılmayan maden sahalarının yeniden ihale edileceği hususlarına yer verilmektedir. Resmi Gazete ilanından sonra, ihale tarihinden en az on beş gün öncesinde olacak şekilde ihale ilanı ve ihalesi yapılacak maden sahaları ile ilgili açıklayıcı bilgiler MAPEG’in internet sayfasında da duyurulur. MAPEG’in ilanında/duyurusunda; Resmi Gazete’de yayınlanan ihale ilan bilgileri, ihale edilecek maden sahaları bilgileri (il, erişim numarası, ruhsat grubu, alanı, pafta-koordinat bilgileri), mali yükümlülüklerin (ihale teminat tutarı, işletme ruhsat taban bedeli tutarındaki ihale istek bedeli, ihale şartname bedeli gibi) ödeme yerleri ve süreleri, ihale teklif zarfının teslim edileceği yer ve saat bilgileri, ihalenin yapılacağı yer, tarih ve saat bilgilerine yer verilmektedir [8]. Ayrıca, MAPEG tarafından yapılan ilanlarda ihale şartnamesi, örnek belgeler (teklif mektubu, teminat mektubu, müracaat formu için) ve sahaların Google Earth programı üzerinde yer aldığı .kml uzantılı dosyalar da yer alabilmektedir [9]. 2024 yılı için işletme ruhsat taban bedeli 99.913 TL, ihale şartname bedeli ise 5.230 TL olarak belirlenmiştir [10,11].

2.1. İhale Başvurusu

Maden Sahaları İhale Yönetmeliği’nin ihaleye müracaat başlıklı 6’ncı maddesi gereğince, maden sahalarının ihalesine katılmak isteyen gerçek veya tüzel kişilerin, ihalenin yapılacağı tarih/gün ve saatte usulüne uygun olarak başvuruda bulunması zorunludur. Yine aynı maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde gerçek kişiler için, (b) bendinde ise tüzel kişiler için belirtilen bilgi ve belgeler ile müracaat edilmesi gereklidir. İhaleye katılacak olan gerçek veya tüzel kişiler; katılacakları her ihale için gerekli olan bilgi ve belgeleri tam ve eksiksiz olarak, ihale teklif zarfı kapalı olacak şekilde, MAPEG’in internet sayfasında ilan edilen yer, tarih ve saat aralığında sıra numarası karşılığında, ihale komisyonuna teslim etmekle yükümlüdür [12]. Posta veya diğer yollardan yapılan başvurular geçersiz sayılmaktadır [9].

MAPEG tarafından, ayrı ayrı zarflar içerisine konulacak ihale teminat mektubu ve ihale teklif mektubu ile birlikte diğer müracaat evraklarının tamamının büyük bir zarfa (dış zarf olacak şekilde) konularak ihale teklif dosyası zarfının hazırlanması zorunlu tutulmuştur. İhale teklifi için oluşturulacak olan kapalı zarfın üzerine teklif verilecek maden sahasının ili ve erişim numarası yazılmalıdır. Bu bilgilerin dışında, gerçek kişiler için müracaatta bulunan kişinin adı ve soyadı ile T.C. kimlik numarası, tüzel kişiler için ise tüzel kişiliğin unvanı, vergi dairesi ve numarası ile varsa vekilin adı ve soyadı ile T.C. kimlik numarası bilgileri yazılmalıdır. İhale teklifinin bulunduğu zarfın üzerine, ihale komisyonu tarafından, sıra numarası kaydedilir. Bilgi ve belgelerde eksiklik olması durumunda yapılan müracaatlar geçersiz sayılarak değerlendirmeye alınmaz. İhaleye katılacak olan gerçek veya tüzel kişiler tarafından, ihale işlemleri için gerekli olan bilgi ve belgelerin her ihale teklifi için ayrı ayrı

olacak şekilde verilmesi zorunludur. Hazırlanan bilgi ve belgeler, ihaleye müracaat eden gerçek veya tüzel kişilere iade edilmemektedir. Ayrıca söz konusu belge ve bilgiler farklı bir ihale müracaatı için de kullanılamamaktadır [9, 12].

Maden sahaları ihalelerine katılım için ihale teminatı verilmesi gerekir. İhale teminatı, ihaleler için bankalardan alınacak olan geçici ve süresiz bir teminat mektubu veya MAPEG tarafından belirlenmiş banka hesabına Türk Lirası cinsinden yatırılan nakit para olarak kabul edilir. İhale teminatı, işletme ruhsat taban bedelinden ve MAPEG’in internet sayfasında ilan edilen taban ihale bedelinden az olmamak kaydıyla, ihaleye girecek kişi tarafından verilen kapalı teklifin %20’sinden az olamaz. Aksi bir durumda yapılan teklif geçersiz sayılır. Açık artırma için ek bir ihale teminatı alınmamaktadır. MAPEG gerekli görülen hallerde ihale şartnamesinde belirterek, teminat miktarı ve oranını değiştirebilir. İhale teminatını örnek ile açıklamak gerekirse, taban ihale bedelinin 100.000 TL olarak belirlenmesi halinde ihale teminatının en az 100.000 TL olması gerekir. Bu durumda 500.000 TL’ye kadar teklif verilebilir. Eğer taban bedelinin beş katının üzerinde örneğin 800.000 TL teklif verilirse ihale teminatının -taban ihale bedelinden fazla olacak şekilde- 160.000 TL olarak yatırılması veya sunulması gereklidir. İhale teminatı hesaplamalarında kullanılan taban ihale bedeli ise MAPEG tarafından, ihalesi yapılacak olan maden sahasının konumu, safhası, rezerv bilgileri ve piyasa şartları dikkate alınarak işletme ruhsat taban bedelinden az olmayacak şekilde belirlenir. İhale teminatı dışında ihaleye katılmak amacı ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından ihale şartname bedeli ve işletme ruhsat taban bedeli tutarı kadar ihale istek bedeli yatırılmalıdır [9, 13].

2.1.1. İhale Şartnamesi

MAPEG tarafından hazırlanacak olan ihale şartnamesinde, Maden Sahaları İhale Yönetmeliğinin 7’inci maddesi sayılan hususlara yer verilmesi zorunludur. Bu kapsamda, maden sahalarının ihale şartnamesi, yapılacak olan ihalenin özelliklerini, şartlarını, ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri belirtecek şekilde MAPEG tarafından hazırlanarak internet sayfasında yayımlanır. Ayrıca, ihaleye müracaat eden gerçek veya tüzel kişiler, öncelikli şartlardan biri olarak ihale şartname bedelini MAPEG tarafından belirlenecek banka hesabına yatırmak zorundadır. Yönetmelik hükümlerinde sayılan hususların yanında, MAPEG’in gruplar halinde yayımlandığı ihale ilanlarının şartnamelerinde detaylı olarak açıklayıcı ve yönlendirici bilgiler de yer alır. Yayımlanan güncel (287. ihale grubu) ihale şartnamesinde, ihale sürecinde ve sonrasında ihale kapsamında talep edilebilecek her türlü bilgi ve belgenin Türkçe olarak verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Teklif sahipleri, ihaleye katılım için MAPEG’e ibraz etmiş oldukları bilgi, belge ve beyanların doğruluğundan sorumlu olmakla birlikte, MAPEG doğruluk ve geçerlik noktalarında ek bilgi ve belge talep etme hakkına sahiptir [9, 14]. 287. grup ihale şartnamesinde on altı başlık altında ihalenin kapsamı şu şekilde ilan edilmiştir [9]:

- Tanımlar ve kısaltmalar,
- İhalenin konusu,
- Tekliflerin verileceği yer ve son teklif verme tarihi,
- İhaleye katılmayacak olanlar ve yasaklar,
- İhaleye katılabilmek için verilmesi gereken belgeler,
- Taban ihale bedeli,
- İhale teminatı,
- Tekliflerin hazırlanması,
- İhale usulü ve tekliflerin değerlendirilmesi,

- 1) İhale onayı,
- i) İhale bedeli ve ödeme şekli,
- j) İhale iptali,
- k) İhale sonucu ruhsat almaya hak kazanan teklif sahibinin yükümlülükleri,
- l) Ruhsatlandırma,
- m) Diğer hususlar,
- n) Uyuşmazlıkların çözümü.

3. İhale Başlangıcı ve Sonuçlandırılması

3.1. İhale Komisyonu

Maden sahaları ihalelerinin gerçekleştirilebilmesi için MAPEG tarafından beş asil ve beş yedek üyenin yer aldığı ihale komisyonu oluşturulur. Bu komisyon, MAPEG bünyesinde görev yapan bir genel müdür yardımcısı başkanlığında, daire başkanları ve konusunda uzman personelden seçilir. İhtiyaç duyulması halinde birden fazla ihale komisyonu da oluşturulabilir.

İhale komisyonunda kararlar, çoğunluğun katılımı ile alınır. Asil olarak yer alan üyenin mazereti nedeni ile komisyona katılamaması durumunda, yedek üye asil üyenin yerine komisyona katılır. Komisyon kararlarında çekimser kalınması gibi bir durum söz konusu olmamaktadır. Eğer, komisyon üyesi karara katılmıyor ise karşı oyunun gerekçesini kararın altına yazarak imzalamak zorundadır. İhale komisyon başkanına ve üyelerine verilmek üzere, ihalesi yapılacak olan her maden sahası ile ilgili olarak, ihale şartnamesi ve maden sahasının bilgilerinin bulunduğu bir dosya hazırlanır [15].

3.2. Tekliflerin Değerlendirmesi

İhale başvurusunda kapalı olarak sunulan ihale teklif zarfları, MAPEG'in ihale salonunda ihale komisyon üyeleri ve ihaleye katılan kişiler huzurunda açılır. İhale komisyonu tarafından, ihaleye müracaat eden kişilerin belgeleri incelenir. İnceleme sonucunda evraklarının eksik olduğu tespit edilen kişilerin teklifleri geçersiz sayılır. Aynı erişim numaralı maden sahasına; aynı gerçek veya tüzel kişi tarafından birden fazla, aynı gerçek kişi hem kendi, hem de başka gerçek ve/veya tüzel kişi adına asaleten/vekâleten ve aynı gerçek kişi birden fazla vekâleten müracaat yapılamaz. Aksi durumda yapılmış teklifler geçersiz sayılır. Aynı erişim numaralı sahaya, şirket adına müracaat edilmesi durumunda, şirketin yönetim kurulu üyeleri ve şirket yetkilileri kendi adına veya vekâleten aynı sahaya müracaatta bulunamaz. Aksi durumda sadece tüzel kişinin müracaatı kabul edilir.

Kapalı tekliflere göre teminat miktarları yeterli olmayan kişilerin teklifleri geçersiz sayılır. Teklifleri uygun olmayan kişilerin durumu bir tutanakla tespit edilir. İhaleye katılmak için müracaatta bulunan ancak tekliflerin açılması sırasında salonda hazır bulunmayan ve açık artırmaya katılmayan kişilerin kapalı teklifleri geçerli sayılır. İhale ilanına çıkarılan maden sahasının ihalesine tek bir kişinin katılması veya geçerli tek bir teklifin olması halinde bu teklife göre ihale süreci tamamlanır. Geçerli kapalı teklifin birden fazla olması durumunda, tekliflerin aritmetik ortalamasının %50'sinin üstünde teklif vermiş olan kişiler, açık artırmaya katılmaya hak kazanır. Geçerli tüm kapalı tekliflerin aritmetik ortalamasının %50'sinin altında kalan teklifler değerlendirmeye alınmaz ve bu kişiler açık artırmaya katılamaz (teklif veren gerçek veya tüzel kişilerin aritmetik ortalamasının %50'sinin üzerinde bir teklifin kalması halinde bu teklife göre ihale sonuçlandırılır).

Açık artırmaya, kapalı teklif aşamasında verilen en yüksek bedel üzerinden olacak şekilde, kapalı teklif aşamasında açık artırmaya hak kazanmış olan en düşük teklifi veren kişiden başlanır. Eğer kapalı tekliflerde eşitlik olursa, teminatı düşük olan teklif sahibinden açık artırmaya başlanır. Bu noktada, sunulan teminatlarda eşit ise, ihale müracaat numarasındaki öncelik dikkate alınarak sırasıyla teklif artırımı yapılır.

İhale şartnamesinde, açık artırmadaki artırım oranlarının alt ve üst sınırları belirtilir. Örnek olarak, 287. ihale grubu için ihale şartnamesinde, artırım aralığının bir önceki teklifin %5 (yüzde beş) fazlasının altında ve %20 (yüzde yirmi) fazlasının üstünde olamayacağı belirtilmiştir. Örnek olarak; 200.000 TL olan bir önceki teklifin artırım aralığı 210.000 ile 240.000 TL'dir. Her artırma aşamasında ilk artırmaya başlayan kişiden başlanılarak ihale tamamlanıncaya kadar açık artırmaya devam edilir. Teklif sırası gelmesine rağmen teklifi artırmayan kişiler açık artırma dışında kalmaktadır.

İhaleye giren kişilerin, kapalı veya açık artırmada yaptıkları en yüksek teklifler esas alınarak, en yüksek tekliften başlanılarak ihale bedeli yatırma takip çizelgesi oluşturulur. İhaleye katılanlar ile komisyon üyeleri tarafından ihale tutanağı ve ihale bedelleri yatırma takip çizelgesinin imzalanması sonucunda ihale gerçekleştirilmiş olur [4, 9, 16].

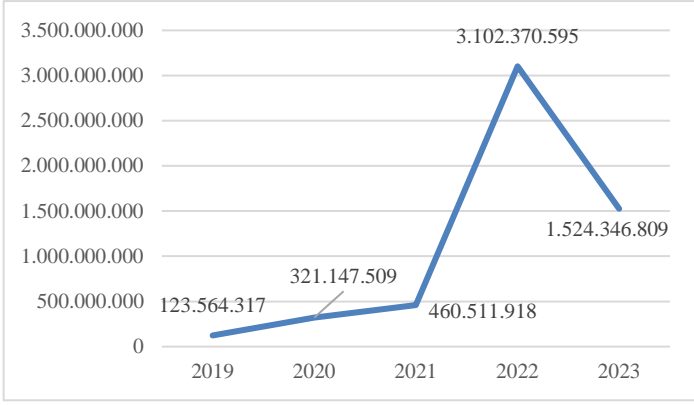
3.3. İhale Sonuçlanması ve Kesinleşmesi

İhale komisyonu tarafından, teklif edilen ihale bedelinin uygun bulunması halinde ihaleyi kazanmış olan kişiye, ihale bedelinin yatırılması için on iş günü süre verilir. Birden fazla kişinin ihaleye katılmış olması durumunda ise ikinci ve daha sonraki sırada bulunan tekliflerin sahiplerine ise beşer iş günü süre verilir. İhale bedeli yatırma takip çizelgesi sıralamasında kendisinden önce gelen kişi tarafından yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda, sırası gelen kişi, beş iş günü içerisinde teklif etmiş olduğu ihale bedelini belirlenen ilgili yerlere yatırmak zorundadır.

İhale bedeli yatırma takip çizelgesi, ihaleye müracaat eden kişilerin takip etmeleri amacıyla MAPEG'in internet sayfasında yayımlanır. Bu noktada, ihaleye müracaat eden kişilere ayrıca bir tebligat yapılmaz. İhaleyi kazanan ve sırası gelen kişi, ihale bedelini süresi içerisinde yatırmaz ise hakkını kaybetmiş olur ve yatırdığı/sunduğu ihale teminatı irat kaydedilir. İhaleyi kazanan kişi tarafından ihale bedelinin yatırılmasına kadar sıralamada yer alan diğer kişilerin ihale teminatları iade edilmeden bekletilir. Sırası gelen kişinin ihale bedelini yatırması durumunda ihale süreci sonlandırılarak, sıralamada sonra gelen kişilerin ihale teminatları iade edilir.

Maden sahalarının ihalesi, MAPEG Genel Müdürlük Makamının onayı ile kesinlik kazanır.

Maden sahalarının ihaleleri sonucunda elde edilen ihale bedeli geliri genel bütçeye gelir olarak kaydedilerek, MAPEG tarafından hazine hesabına aktarılır. [3, 17]. Son beş yıl (2019-2023) verileri incelendiğinde; tahsil edilen ihale bedelleri, 2020, 2021 ve 2022 yıllarında her yıl bir önceki yıla göre artış gösterirken, 2023 yılında 2022 yılına göre neredeyse yarısına yakın bir düşüş göstermiştir (Şekil 1). 2019-2023 yıllarında tahsil edilen en yüksek ihale bedeli 3.102.370.595 TL ile 2022 yılında, en düşük ihale bedeli ise 123.564.317 TL ile 2019 yılında gerçekleşmiştir. İhale bedeli dışındaki bazı ödeme kalemleri (ihale şartnamesi, ihale istek/müracaat bedeli gibi) MAPEG gelirleri olarak sayılmaktadır [5, 6, 18].

Şekil 1. Hazineye aktarılan ihale bedellerinin yıllara göre dağılımı

3.4. İhalenin Sonucunun İlanı ve Tebligat

İhale sonucunda düzenlenen ihale tutanağı ve ihale bedeli yatırma takip çizelgesi tebligat yerine geçtiğinden ihalenin sonuçları ile ilgili ayrıca bir tebligat yapılmamaktadır. İhale sonuçları, MAPEG'in internet sayfasında da ilan edilir. Kapalı teklif verdiği halde ihalenin yapıldığı salonda hazır bulunmayan veya hazır bulunmasına rağmen ihale komisyonunca hazırlanan ihale tutanağı ve ihale bedeli yatırma takip çizelgesine imza atmayan müracaatçılar/kişiler ve ihaleye teklif vermiş olanlar da ihale tutanağını ve ihale bedeli yatırma takip çizelgesini imzalamış sayılır [19].

3.5. İhale Sonucunda Ruhsatlandırma

İhaleyi kazanan gerçek veya tüzel kişiye, ihale bedelinin yatırılmasını müteakip arama veya işletme ruhsatı düzenlenmesi amacıyla, arama ruhsatları için Maden Kanunu'nun 16'ncı maddesi, işletme ruhsatları için ise Maden Kanunu'nun 24'üncü maddesi belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmesi için iki ay süre verilir. Talep sahibi, kanuni süresi içinde yükümlülüklerini yerine getirmese ruhsat hakkını kaybeder. Bu gibi durumlarda yatırılan ihale istek bedeli ve ihale bedeli iade edilmez ve maden sahası ise yeniden ihalelik duruma getirilir [3, 20]. Ayrıca, ihale bedelinin yatırılmasından sonra saha bilgileri incelenmek üzere Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Bağlı ve İlgili Kuruluşlar Taşınmaz Komisyonuna gönderilir.

MAPEG tarafından yapılan ihale sonucunda hak sağlanması (yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve Taşınmaz Komisyonu tarafından uygun bulunması) halinde, I. grup (b) bendi, II. grup (a) ve (c) bendi madenler için doğrudan işletme ruhsatı, III. ve V. grup madenler için arama ruhsatı düzenlenir. Ayrıca, II. grup (b) bendi ve IV. grup maden alanlarının da ihale edilmesi sonucunda hak sağlanması halinde arama ruhsatı düzenlenir [3].

2014-2023 yılları arasındaki on yıl boyunca yapılan maden sahası ihale sayıları dikkate alındığında, 2016 yılından itibaren her yıl bir önceki yıla göre artış gösteren ihale sayısının 2022 ve 2023 yıllarında bir önceki yıla göre azalma gösterdiği, özellikle 2020 ve 2021 yıllarında diğer yıllara göre daha fazla maden sahasının ihale edildiği anlaşılmaktadır (Tablo 1). İhale sonucunda düzenlenen ruhsat sayıları incelendiğinde ise bir önceki yıla göre artış ve azalma eğiliminin değişiklik gösterdiği görülmektedir [6]. Teknik ve mali yükümlülüklerle ilişkin süreler, taşınmaz komisyonu kararı gibi süreçler dikkate alındığında, herhangi bir yıl içerisinde ihalesi sonuçlanan bir maden sahasının ruhsatlandırılması bir sonraki yılda/yıllarda olabileceği düşünülmektedir. Bu durum, bir yıl için verilen iki sayısal değer

birbiri ile tamamen ilişkili olamayacağı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Ancak, bu veriler son on yıl ölçeğinde genel olarak değerlendirildiğinde, toplam ihale sayısı (12.745) içerisinde ihale sonucunda düzenlenen toplam ruhsat sayısının (3.676) yaklaşık %29 olduğunu göstermektedir. Bu oran ile ihale edilen her maden sahasının ruhsatlandırılmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 1. Yıllar İtibarıyla İhale Edilen ve İhale Sonucunda Düzenlenen Ruhsat Sayısı [6]

Yıl	İhale Edilen Ruhsat Sayısı	İhale Sonucunda Düzenlenen Ruhsat Sayısı
2014	434	212
2015	294	63
2016	605	109
2017	1.218	375
2018	1.255	308
2019	1.265	247
2020	2.114	901
2021	2.604	343
2022	1.502	664
2023	1.454	454
Toplam	12.745	3.676

3.6. İhalesine Müracaat Yapılmayan Maden Sahaları

Maden Kanunu kapsamında ihale edilmesine rağmen ihalesine müracaat yapılmayan maden sahaları yeniden/tekrar ihale programına alınır ve yapılacak olan yeni ihalede, ihale taban bedeli tekrar belirlenebilir [21].

Maden Kanunu'nun 30'uncu maddesi gereğince, bir maden sahasının ihalesinin iki kez ihalesi yapılmasına rağmen, sahanın ihalesine bir müracaat olmaması halinde ilgili sahanın aramalara açık hale getirileceği MAPEG tarafından ilan edilir. İlgili sahaya, ilan edildikten sonraki bir aylık süre içerisinde müracaat olursa, maden sahası belirlenen ihale taban bedeli üzerinden ruhsatlandırılır. Eğer, maden sahasına yapılan müracaat sayısı birden fazla olursa, müracaat eden kişiler arasında yeniden ihale edilir [3].

3.7. İhalenin İptal Edilmesi veya Ertelenmesi

MAPEG, gerekli görülen hallerde, maden sahaları ihalelerini iptal edebilmekte ya da erteleyebilmektedir. Teklif zarfları açılmadan ihale ertelenirse, ertelenen ihaleye sadece daha önce başvuruda bulunan kişiler katılabilir. İhalenin iptal edilmesi durumunda ise ihaleye müracaat eden kişiler herhangi bir hak talep edemez. Ancak, bu kişiler yatırmış oldukları işletme ruhsat taban bedeli ve teminatlarını iade alabilir. İhale teklif zarflarının kapalı olarak teslim edilmesi veya ihalenin yapılması için belirlenen tarihin, önceden öngörülemediği bir tatil gününe rast gelmesi durumunda gerekli iş ve işlemler, tatili günü/günlerini takip eden ilk iş gününde aynı yerde ve saatte yapılmaktadır [22].

4. İhaleye Katılacak Kişilerin Sorumlulukları ve Yaptırımlar

Maden arama veya işletme ruhsat hakkı elde edebilmek için maden sahalarının ihalesine katılan ve ciddi yatırımcı olan gerçek veya tüzel kişileri korumak, gerçek yatırımcıların önünü açmak adına ihalelere katılacak olan kişilere yüklenen birtakım sorumluluklar bulunmaktadır. Ayrıca, yapılacak ihale süreçlerinin düzenini bozmaya yönelik durumlarda (hile, tehdit, sahte belge kullanımı gibi) uygulanan yasal yaptırımlar bulunmaktadır.

İhale sonucunda, maden ruhsatı almaya hak kazandığı halde, mali ve teknik gibi konularda gerekli olan kanuni yükümlülüklerini yerine getirmeyen gerçek ve tüzel kişiler, MAPEG tarafından yapılacak ihalelere kendi adlarına veya vekaleten bir yıl süre ile katılamazlar.

Tehdit, hile, nüfuz kullanmaya ve çıkar sağlama veya başka yollar kullanarak maden sahaları ihalelerine fesat karıştıranlar ile ihale süreçlerinde sahte belge kullanan veya kullanmaya teşebbüs edenler hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur. Bu kişiler veya bu kişilerin adına hareket etmiş oldukları gerçek veya tüzel kişiler, MAPEG tarafından yapılacak ihalelere kendi adların veya vekaleten iki yıl süre ile katılamazlar. Ayrıca, sahte belge kullanarak maden sahası ihalesini kazandığı tespit edilenler ile ilgili olarak, müracaat eden kişinin teminatı irat kaydedilir. Bu durumda ihaleden alınan ruhsat iptal edilerek ihale bedeli iade edilmez. Ancak bu durum maden sahası ihalesi için müracaatta bulunan diğer kişilere bir hak sağlamaz.

Maden sahalarının ihalelerine; Devlet memurları, diğer kamu görevlileri, MAPEG'in merkez veya taşra teşkilatında çalışan yevmiyeli ve mukaveleli personel katılamazlar [23].

Maden sahaları ihalelerinde, MAPEG'in ihale edilen saha için maden rezervi ve tenörü konusunda bir sorumluluğu bulunmamaktadır. İhale edilen saha için rezerv ve tenör garantisi verilmemektedir. Ayrıca, ihaleyi kazanan kişi tarafından madenin rezervi, türü ve niteliği ile ilgili olarak MAPEG aleyhine herhangi bir itiraz ileri sürülemez. Teklif sahibi ihaleye konu olan maden sahasının ayıplı olduğunu hiçbir şekilde, hiçbir makam ve kurum nezdinde ileri süremez ve iddia edemez. Maden Kanunundaki yükümlüklerin yerine getirilmemesi halinde ihale bedeli de dahil olmak üzere, yoksun kalınan kâr veya maden sahası için yapılan yatırım giderleri adı altında hiçbir bedel talep edilemez [9].

4. Sonuç

I. grup (b) bendi, II. grup (a) ve (c) bendi, III. grup ve V. grup maden ruhsat hakkı almak isteyen gerçek veya tüzel kişilerin, -bu gruplara yönelik müracaat aşaması olmadığından- MAPEG tarafından düzenlenen maden sahası ihalelerine katılım sağlamları gerekmektedir. Ayrıca, müracaat aşaması olan ancak daha önce ruhsata konu olmuş olan II. grup (b) bendi ve IV. grup maden alanları da ihale edilebilmektedir.

Maden sahaları ihale ilanı Resmi Gazete'de yayımlandıktan sonra ihale tarihinden en az on beş gün önce MAPEG'in internet sitesinde ilan edilir [8].

Maden sahası ihale başvuru aşamasından sonra, tekliflerin değerlendirilmesi sonucunda geçerli teklif birden fazla ise, tekliflerin aritmetik ortalamasının %50'sinin üstünde geçerli teklif vermiş olan gerçek veya tüzel kişiler, açık artırmaya katılabilir.

Maden sahaları ihalesi sonucunda, en yüksek tekliften başlanılarak ihale bedeli yatırma takip çizelgesi oluşturulur. İhale tutanağı ve ihale bedeli yatırma takip çizelgesi tebligat niteliğindedir. Yapılan ihaleler, MAPEG Genel Müdürlük Makamının onayı ile kesinleşir. İhale sonuçları, MAPEG'in internet sitesinde de ilan edilir.

İhale yolu ile maden ruhsatı almaya hak kazanmasına rağmen teknik ve mali gibi kanuni yükümlülüklerini yerine getirmeyen gerçek veya tüzel kişiler, MAPEG tarafından yapılacak ihalelere, kendi adına veya vekaleten bir yıl süre ile katılamazlar [23].

Maden sahaları ihalelerine fesat karıştıranlar ile sahte belge kullanan veya kullanmaya teşebbüs edenler hakkında Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur. Ayrıca, sahte belge kullanıldığının tespiti durumunda idari yaptırımlar uygulanarak, ihale yolu ile elde edilen maden ruhsatı iptal edilir [23].

İhalesine başvuru yapılmayan maden sahalarının yanında, ihale sonucunda yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle maden ruhsatına hak sağlanamayan talepler de olabilmektedir. Sonuç olarak, ihale edilen her maden alanının ruhsatlandırılması söz konusu değildir.

Maden sahaları ihaleleri sonunda kesinleşen ihale bedelleri genel bütçeye (hazineye) gelir kaydedilmektedir. Son yıllarda artış eğiliminde olan toplam ihale bedelleri, 2023 yılında 2022 yılına göre azalma göstererek 1.524.346.809 TL olmuştur.

5. Teşekkür

Bu makalenin oluşturulması aşamasında bilgi ve tecrübeleri ile katkıda bulunan Maden Teknikeri Sn. Hakan MERİÇ'e teşekkür ederiz.

Kaynakça

- [1] 3213 sayılı Maden Kanunu. (1985). Madde 1, 2. Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=3213&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- [2] 3213 sayılı Maden Kanunu. (1985). Madde 14, 16 ve 24. Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=3213&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- [3] 3213 sayılı Maden Kanunu. (1985). Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=3213&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=55>.
- [4] Maden Sahaları İhale Yönetmeliği. (2017). Madde 5. Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23905&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [5] Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü. (2023). 2022 Yılı Faaliyet Raporu. Erişim Adresi: https://www.mapeg.gov.tr/Uploads/Dosyalar/MAPEG%2022%20Y%C4%B1%20C4%B1%20C4%B0dare%20Faaliyet%20Raporu%2028.02.2023%2016_50.pdf
- [6] Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü. (2024). 2023 Yılı İdare Faaliyet Raporu. Erişim Adresi: <https://www.mapeg.gov.tr/Uploads/Dosyalar/MAPEG%2023%20Y%C4%B1%20C4%B1%20C4%B0dare%20Faaliyet%20Raporu.pdf>

- [7] Maden Sahaları İhale Yönetmeliği. (2017). Madde 2. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23905&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [8] Maden Sahaları İhale Yönetmeliği. (2017). Madde 14 ve 15. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23905&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [9] 287. Grup İlanı. (2024). Erişim Adresi: <https://www.mapeg.gov.tr/Home/Announcement/3281%20287Grup-Ihale-Ilani>
- [10] 2024 Yılı Şartname Bedeli. (2024). Erişim Adresi: <https://www.mapeg.gov.tr/Home/Announcement/3221%202024-Yili-Ihale-Sartname-Bedeli>
- [11] 2024 Yılı Mali Yükümlülükler. (2024). Erişim Adresi: <https://www.mapeg.gov.tr/Home/Announcement/3201%202024-Yili-Mali-Yukumlulukler>
- [12] Maden Sahaları İhale Yönetmeliği. (2017). Madde 6. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23905&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [13] Maden Sahaları İhale Yönetmeliği. (2017). Madde 17, 18. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23905&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [14] Maden Sahaları İhale Yönetmeliği. (2017). Madde 7. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23905&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [15] Maden Sahaları İhale Yönetmeliği. (2017). Madde 13 ve 16. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23905&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [16] Maden Sahaları İhale Yönetmeliği. (2017). Madde 20. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23905&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [17] Maden Sahaları İhale Yönetmeliği. (2017). Madde 21, 22. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23905&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [18] Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü. (2022). 2021 Yılı Faaliyet Raporu. Erişim Adresi: <https://www.mapeg.gov.tr/Uploads/Dosyalar/MAPEG%202021%20Y%20C4%B1%20C4%B0dare%20Faaliyet%20Raporu%20180322.pdf>
- [19] Maden Sahaları İhale Yönetmeliği. (2017). Madde 24. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23905&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [20] Maden Sahaları İhale Yönetmeliği. (2017). Madde 25. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23905&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [21] Maden Sahaları İhale Yönetmeliği. (2017). Madde 19. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23905&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [22] Maden Sahaları İhale Yönetmeliği. (2017). Madde 23. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23905&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- [23] Maden Sahaları İhale Yönetmeliği. (2017). Madde 26. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23905&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>